

stöðvar, eða hús og stöðvar nánar tilgreint eftir notkun, eða um vatnssölu á 93
nánar skilgreindu svæði innan kaupsinsins eða kaupstaðarins. Einnig er heimilt 5. júní
að krefjast endurgjalds fyrir vatnið að nokkru með vatnsskatti og að nokkru skv.
vatnsmæli eftir reglum, sem ráðherra setur.

Sérstakt aukagjald má leggja á verksmiðjur, baðhús, iðnaðarfyrirtæki og önnur
atvinnufyrirtæki og aðra, er nota vatn til annars en heimilisþarfa, svo og þá, er
hafa vatnshana utan húss. Öll skip, jafnt innlend sem útlend, er taka vatn úr vatns-
veitu kaupsinsins eða kaupstaðarins, skulu greiða gjald fyrir vatnstökuna, er
ákveða skal og í gjaldskrá.

Húseigandi ábyrgist vatnsskatt, en heimilt er honum að hækka leigu sem skatti
eða skattaukningu svarar, þótt hún hafi áður verið ákveðin.

Vatnsskatt skal ákveða í reglugerð. Vatnsskatt má taka lögtaki. Í reglugerð má
ákveða, að hann skuli tryggður með lögveðsrétti í eigninni næstu 2 ár eftir gjald-
daga með forgöngurétti fyrir hvers konar samningsveði og aðfararveði.

9. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að láta ákvæði laganna ná einnig til vatnsveitufélaga,
sem stofnuð eru af a. m. k. helmingi íbúðarhúsaeygenda á veitusvæðinu og hafa
eftir árið 1942 gert eða gera vatnsveitur fyrir hluta úr sveitarfélögum, án þess að
sveitarfélag sé eigandi veitunnar, enda mæli hlutaðeigandi sveitarstjórn með því
og veiti ábyrgð sveitarfélagsins fyrir láni ríkissjóðs til vatnsveitufélagsins.

10. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi, og fellur jafnframt úr gildi 22. gr. laga nr. 15
20. júní 1923 og lög nr. 129 9. des. 1941. Enn fremur eru úr gildi felld lög nr. 84 22.
nóv. 1907, um vatnsveitu fyrir Reykjavík, og gilda um þá vatnsveitu ákvæði vatna-
laganna og þessara laga.

Gjört í Reykjavík, 5. júní 1947.

Stefán Jóh. Stefánsson.

Jón Pálmason.
(L. S.)

Jón Ásbjörnsson.

Stefán Jóh. Stefánsson.

94

5. júní

L Ö G

um framleiðsluráð landbúnaðarins, verðskráningu, verðmiðlun og sölu á
landbúnaðarvörum o. fl.

HANDHAFAFAR VALDS FORSETA ÍSLANDS

samkvæmt 8. gr. stjórnarskrárinnar,

í forsætisráðherra, forseti sameinaðs Alþingis og forseti hæstaréttar,

gjöra kunnugt: Alþingi hefur fallið á lög þessi og vér staðfest þau með samþykki
voru:

I. KAFLI

Um skipan og verkefni framleiðsluráðs.

1. gr.

Framleiðsluráð landbúnaðarins hefur á hendi aðalframkvæmd laga þessara,
og skal það skipað þannig: 5 mönnum kosnum af Stéttarsambandi bænda á fulltrúa-
ráðsfundi þess, og sé einn þeirra formaður framleiðsluráðs, og 4 mönnum, er stjórn

- 94 Stéttarsambandsins skipar samkvæmt tilnefningu eftirgreindra aðila, einn frá hverjum: þeirri deild Sambands ísl. samvinnufélaga, er fer með sölu landbúnaðarafurða, Mjólkursamsölunni í Reykjavík, Sláturfél. Suðurlands og mjólkurbúunum utan mjólkursölusvæðis Reykjavíkur og Hafnarfjarðar, allir til tveggja ára í senn. Framleiðsluráð kýs sér formann til sama tíma.

Framleiðsluráð kýs úr sínum flokki 3 menn í framkvæmdanefnd og jafnmarga til vara. Verkefni nefndarinnar er að taka ákvörðun um og afgreiða mál, sem ekki þykir fært að fresta til fundar framleiðsluráðs.

Framleiðsluráð ræður sér fulltrúa, er annast dagleg störf, það getur einnig valið sér trúnaðarmenn til eftirlits, eftir því sem þörf krefur.

2. gr.

Aðalverkefni framleiðsluráðs (auk þess sem um ræðir í 1. gr.) eru:

1. að fylgjast með framleiðslu, sölu og vinnslu landbúnaðarvara;
2. að stuðla að eflingu landbúnaðarframleiðslunnar í samstarfi við Búnaðarfélag Íslands, svo að hún fullnægi, eftir því sem kostur er á, þörfum þjóðarinnar;
3. að stuðla að umbótum á vinnslu og meðferð varanna;
4. að vinna að aukinni hagnýtingu markaða fyrir þessar vörur utan lands og innan;
5. að vinna að því að beina framleiðslu landbúnaðarins að þeim framleiðslugreinum, sem landbúnaðinum eru hagfelldastar og samrýmast best þörfum þjóðarinnar á hverjum tíma;
6. að ákveða verðmiðlun á kindakjöti, mjólk og mjólkurvörum samkv. fyrirmælum laga þessara;
7. að ákveða mjólkursölusvæði samkv. lögum þessum;
8. að verðskrá landbúnaðarvörur í samræmi við vísitölu hagstofunnar, sbr. 2. málsg. 6. gr. og 7. gr.

3. gr.

Framleiðsluráð lætur safna og gefa út ár hvert skýrslu um framleiðslu landbúnaðarvara, vinnslu þeirra og sölu, markaði, markaðshorfur og afkomu landbúnaðarins á hverjum tíma.

Skylt er öllum þeim fyrirtækjum og stofnunum, er hafa með höndum vinnslu eða sölu landbúnaðarafurða, að láta ráðinu í té allar upplýsingar, er því geta að gagni komið við störf þess og þær geta veitt.

II. KAFLI

Um verðskráningu.

4. gr.

Söluverð landbúnaðarvara á innlendum markaði skal miðast við það, að heildartekjur þeirra, er landbúnað stunda, verði í sem nánustu samræmi við tekjur annarra vinnandi stétta.

Hagstofu Íslands er skylt að afla nauðsynlegra gagna fyrir 1. júlí ár hvert um framleiðslukostnað landbúnaðarvara og tekjur annarra vinnandi stétta á sama tíma.

5. gr.

Við útreikning framleiðslukostnaðar og verðlagningu á söluvörum landbúnaðarins á innlendum markaði í heildsölu og smásölu skal samkvæmt ákvæðum 4. gr. byggt á verðgrundvelli, sem fenginn er með samkomulagi milli þriggja fulltrúa, sem tilnefndir eru af stjórn Stéttarsambands bænda, og þriggja fulltrúa frá þessum fé-

lagssamtökum neytenda: Alþýðusambandi Íslands, Landssambandi iðnaðarmanna, 94
Sjómannafélagi Reykjavíkur.

5. júní

Nefndinni til aðstoðar eru hagstofustjóri og formaður búreikningaskrifstofu landbúnaðarins.

Verði samkomulag með öllum nefndarmönnum, er það bindandi.

Nú næst ekki samkomulag um einhver atriði snertandi útreikning framleiðslu-
kostnaðar eða verðlagningu landbúnaðarvara, og skal þá vísa þeim atriðum, er ágrein-
ingi valda, til sérstakrar yfirnefndar. Yfirnefnd þessi skal skipuð 3 mönnum, einum
tilnefndum af fulltrúum Stéttarsambands bænda, öðrum af fulltrúum neytenda og
hagstofustjóra sem oddamanni.

Fellir hún fullnaðarúrskurð um ágreiningsmálin.

Ákvæðin um yfirnefnd gilda á meðan greitt er niður með ríkisfé verð land-
búnaðarafurða eða ef útflutningsuppbætur eru greiddar á þær.

6. gr.

Verðlagsgrundvöllur sá, er um ræðir í 4.—5. gr., svo og verðlagning söluvar-
anna, skal ákveðinn í fyrsta skipti fyrir 1. ágúst 1947 og gildir eftir það þar til annar
verðlagsgrundvöllur er fundinn. Fulltrúar framleiðenda og neytenda geta hvor um
sig óskað endurskoðunar á verðlagsgrundvöllinum. Ef ósk fulltrúa um endurskoðun
er komin til gagnaðila fyrir lok febrúarmánaðar það ár, sem óskað er eftir að endur-
skoðunin verði látin fram fara, skal hún þegar tekin til greina. Við endurskoðun
þessa skal fylgja fyrirmælum 4. og 5. gr., og skal henni lokið svo tímanlega, að sölu-
verð á landbúnaðarvörum verði ákveðið í samræmi við hana fyrir 1. ágúst sama ár.

Hagstofa Íslands reiknar árlega framleiðslukostnað landbúnaðarvara eða vísi-
tölu hans á grundvelli áðurgreinds samkomulags eða tillagna yfirnefndar (sbr. 5.
gr.), og skal framleiðsluráð miða verðlagning á landbúnaðarvörum árlega við þann
útreikning.

Hið nýja verðlag tekur gildi 1. ágúst ár hvert. Enginn má kaupa eða selja búfjár-
afurðir eða garðávexti, sem verðskráðir eru samkv. lögum þessum, fyrir annað verð
en það, sem ákveðið er á hverjum stað og tíma.

7. gr.

Reynist nauðsynlegt til að fullnægja eftirspurn neytenda að slátra sauðfé fyrir
15. sept., skal framleiðsluráð verðskrá kjöt af því fé þeim mun hærra en hið ákveðna
haustverð, sem nemur væntanlegum þyngdarauka kindanna að viðbættum þeim
aukakostnaði, sem fylgir því að slátra að sumrinu samanborið við að slátra í slátur-
tið að haustinu.

8. gr.

Ákveða skal á hverju hausti verðlag það á helztu innlendum garðávöxtum,
er gilda skal um uppskerutímamann frá 15. sept. til 1. nóv. Eftir það skal verðið fara
hækkandi, svo að fullt tillit sé tekið til geymslukostnaðar þeirra garðávaxta, sem
síðar verða seldir. Nýir innlendir garðávextir, sem koma á markaðinn fyrir 15. sept.,
skulu skráðir hærra verði, því fyrr sem þeir eru afhentir til sölu. Skal verðið miðað
við, að tryggð verði framleiðsla snemmvaxinna garðávaxta.

9. gr.

Kostnaður við framkvæmd II. kafla þessara laga greiðist úr ríkissjóði.

III. KAFLI

Um sauðfjárafurðir.

10. gr.

Framleiðsluráð úthlutar slátrunarleyfum, og má enginn slátra sauðfé til sölu né kaupa fé til slátrunar eða verzla með kjöt af því í heildsölu án leyfis framleiðsluráðs. Heimilt skal þó sauðfjáreigendum, er verka hangikjöt á heimilum sínum, að selja það beint til neytenda, en fá skulu þeir leyfi til þess og greiða af því verðjöfnunargjald. Leyfi til slátrunar skal veitt fyrir eitt ár í senn. Leyfi skal veita lögskráðum samvinnufélögum, sem starfandi eru við gildistöku laga þessara, svo og þeim samvinnufélögum, sem stofnuð kunna að verða á viðskiptasvæðum félaga, sem hætta störfum án þess að bændur á viðskiptasvæðinu gerist meðlimir annarra félaga. Heimilt er að veita slátrunarleyfi félögum neytenda á þeim stöðum, þar sem ekki eru sláturhús, en aðeins fyrir það fé, sem þau kynnu að kaupa til neyzlu meðlima sinna. Enn fremur getur nefndin veitt leyfi samvinnufélögum bænda, er stofnuð kunna að verða eftir að lög þessi öðlast gildi, á svæði, þar sem ekki eru samvinnufélög fyrir, og ekki falla undir ákvæði 4. málsl. þessarar greinar, sömuleiðis þeim verzlunum öðrum, sem uppfylla skilyrði þau, sem sett eru um sláturhús og verzlun kjöts samkvæmt ákvæðum laga um kjötmat o. fl. frá 19. júní 1933. Einnig er heimilt að veita slátrunarleyfi þeim einstaklingum, er vegna sérstakra staðhátta eiga svo örðugt um rekstur eða flutning fjárens til sláturhúss, að illfært sé að dómi framleiðsluráðs.

Í leyfi getur framleiðsluráð ákveðið fjártölu þá að hámarki, sem leyfishafi má slátra til sölu innanlands, svo og hvernig kjötið af því fé skuli verkað.

11. gr.

Þeir, sem slátra fé til sölu, gefa ráðinu skýrslu um daglega slátrun, staðfesta af kjötmatismönnum, og standa skil á verðmiðlunargjaldinu til framleiðsluráðs. Stjórn neytendafélags, er fengið hefur slátrunarleyfi, skal einnig senda slíka skýrslu og standa skil á verðmiðlunargjaldinu. Gjald dagi er, þegar slátrun fer fram, nema framleiðsluráð heimili annað.

12. gr.

Framleiðsluráð ákveður um leið og það veitir slátrunarleyfi ár hvert, hversu miklu hverjum leyfishafa ber að halda eftir af verði kjötsins til verðmiðlunar.

13. gr.

Skýlt er öllum, sem verzla með sauðfjárafurðir, að láta framleiðsluráði í té allar upplýsingar og skýrslur, er það óskar eftir og þeir geta veitt, viðvíkjandi sölu og sóluhorfum á sláturfjárafurðum bæði innan lands og utan.

14. gr.

Framleiðsluráð gerir þær ráðstafanir, er það telur þurfa, til þess að innlendi markaðurinn fyrir kjöt og slátur notist sem allra bezt og fullnægt verði sanngjörnum óskum neytenda. Það hefur eftirlit með allri meðferð sláturfjárafurða, stuðlar að notkun beztu aðferða við geymslu kjötsins og leiðbeinir eða hlutast til um, að gætt sé hagsýni og sparnaðar við slátrun og alla meðferð þessara vara og verzlun með þær. Það getur enn fremur takmarkað flutning á kjöti og öðrum sláturfjárafurðum milli markaðsstaða, ef það telur það hagkvæmara fyrir söluna.

15. gr.

Framleiðsluráði er heimilt, ef það telur þess þörf, að láta ákvæði þessara laga um sölu og verðmiðlun gilda um aðrar sauðfjárafurðir.

IV. KAFLI

Um sölu stórgripakjöts.

94

5. júní

16. gr.

Framleiðsluráð hefur eftirlit með sölu nautgripakjöts og vinnur að því, að það verði flokkað og metið eftir tegundum og gæðum, enda verði verðskráning á kjötinu í heildsölu og smásölu miðuð við þá flokkun. Það getur enn fremur ákveðið, að því aðeins sé heimilt að selja nautgripakjöt á opinberum markaði, að gripunum hafi verið sláttrað á sláturstöðum, sem framleiðsluráð eða umboðsmaður þess hefur viðurkennt.

17. gr.

Framleiðsluráð verðskráir hrossakjöt á innlendum markaði, ef Búnaðarfélag Íslands eða félag framleiðenda, sem framleiðsluráð viðurkennir, óskar þess.

Nú hafa framleiðendur sláturhrossa myndað með sér félag, sem framleiðsluráð viðurkennir, og skal þá framleiðsluráð setja reglugerð um sölu og meðferð sláturhrossa og hrossakjöts, ef félagið, er að framan greinir, óskar þess.

Í reglugerð þessari skal tekið fram meðal annars:

1. Um skiptingu landsins í sölusvæði.
2. Bann gegn sölu afsláttarhrossa og hrossakjöts milli sölusvæða nema með samþykki framleiðsluráðs.
3. Að framleiðsluráð ákveði kjötverð í heildsölu og smásölu eftir árstiðum og gæðum.
4. Um mat og flokkun hrossakjöts.
5. Um skipun söluráðs hvers sölusvæðis, er starfi undir yfirumsjón framleiðsluráðs.
6. Um úthlutun söluleyfa, er miðist við markaðshorfur á hverjum tíma og hrossaeign manna á hverju sölusvæði samkv. síðasta skattframtali, eftir því sem við verður komið.

V. KAFLI

Um sölu mjólkur og mjólkurafurða.

18. gr.

Framleiðsluráð ákveður skipun mjólkursölusvæða. Að jafnaði markar sú aðstaða mjólkursölusvæði, að hægt sé að selja daglega til kaupstaða eða kauptúna innan mjólkursölusvæðisins óskemmda mjólk af öllu svæðinu, annaðhvort frá einstaklingum eða viðurkenndum mjólkurbúum, sem starfa á því mjólkursölusvæði.

Nú getur sveit eða hérað ekki flutt mjólk daglega til sölustaðar, og er framleiðsluráði þó engu að síður heimilt, ef svæði þetta hentar sérstaklega til mjólkurframleiðslu eða ef þar er sérstök þörf á aukningu mjólkurframleiðslu, að færa þar byggðir undir það mjólkursölusvæði, er bezt hentar vegna samgangna og annarrar aðstöðu, enda sé þá jafnframt tekið tillit til þess, hvar mjólkurinnar er mest þörf.

Við skiptingu í mjólkursölusvæði skal framleiðsluráð enn fremur taka tillit til þess, hvar einstaklingar eða mjólkurbú hafa selt neytlumjólk sína. Óheimilt er öllum mjólkurframleiðendum að selja mjólk eða rjóma og nýtt skyr (ófryst) utan þess mjólkursölusvæðis, sem þeir eru búsettir á, nema með leyfi framleiðsluráðs.

19. gr.

Framleiðendur sölumjólkur á hverju mjólkursölusvæði velja sér stjórn, er hefur á hendi stjórn mjólkurmálanna, þar á meðal mjólkursöluna á því sölusvæði. Hún annast enn fremur innheimtu verðmiðlunargjalds af neytlumjólk og afhendingu

94 þess til framleiðsluráðs. Þar, sem starfandi eru fleiri en eitt mjólkurbú, sem viður-
5. júní kennd eru af ríkisstjórninni og hafa á hendi daglega sölu á mjólk og rjóma til neyt-
enda, skulu þau hafa sameiginlega yfirstjórn, er nefnist samsölustjórn. Þau kjósa
á aðalfundi mjólkurbúanna fulltrúa á sameiginlegan fulltrúafund fyrir mjólkur-
sölusvæðið, sem svo kýs stjórn samsöslunnar á því svæði.

Nú er ekkert mjólkurbú starfandi á mjólkursölusvæði, og getur þá framleiðslu-
ráð hlutast til um og fyrirskipað, að bændur þeir, er mjólk selja í kaupstað eða kaup-
tún innan þess svæðis, myndi með sér félagsskap og kjósi stjórn, er sjái um mjólkur-
söluna og annað, er hana snertir.

20. gr.

Á mjólkursölusvæðum, þar sem starfandi er samsölustjórn samkv. 19. gr., skal
greiða sérstakt gjald af allri neytlumjólk og rjóma, sem samsalan selur frá mjólkur-
búunum, félögum eða einstökum mönnum á svæðinu. Gjald þetta nefnist verðjöfn-
unargjald mjólkursvæða og ákveðst fyrirfram af stjórn hlutaðeigandi mjólkursam-
sölu, og má breyta því eftir því, sem þurfa þykir.

Tekjufgangur mjólkursamsölu skal renna í verðjöfnunarsjóð hlutaðeigandi
mjólkursölusvæðis eftir að nauðsynlegar afskriftir hafa farið fram og aðrar greiðsl-
ur, er stjórn samsöslunnar telur nauðsynlegt að inna af hendi, enda hafi það þá
áhrif á ákvörðun verðjöfnunargjaldsins.

Verðjöfnunargjaldið skal vera til verðuppbótar á þá mjólk, sem notuð er til
vinnslu á viðurkenndum mjólkurbúum, sem starfa á mjólkursölusvæðinu. Verð-
jöfnun innan hvers mjólkursölusvæðis skal jafnan miðuð við það, eftir því sem
við verður komið, að allir mjólkurframleiðendur á mjólkursölusvæðinu fái sama
verð fyrir mjólk sína komna á sölustað. Þeir, sem ekki senda mjólk sína á sölustað,
heldur í mjólkurbú til vinnslu, skulu því fá þeim mun minna verð fyrir mjólk sína,
er svarar til flutningskostnaðar hennar frá því búi til sölustaðar, enda sé þá flutn-
ingskostnaður vinnsluvaranna til sölustaðar innifalinn í stöðvargjaldi búans. Flutn-
ingskostnaður þessi, bæði á mjólk og mjólkurafurðum, skal ákveðinn fyrir fram af
stjórn samsöslunnar, svo oft sem hún telur ástæðu til, þannig að hann sé sem næst
raunverulegum kostnaði á hverjum tíma, og með hæfilegri hliðsjón af reynslu und-
anfarandi ára. Stöðvar- og vinnslukostnaður skal talinn jafn hjá öllum mjólkur-
búum á sama mjólkursölusvæði fyrir hverja vörutegund, sem þau framleiða. Kostnað
þennan ákveður samsölustjórnin eftir því, sem hún telur hæfilegt að fengnum upp-
lýsingum um kostnað við rekstur mjólkurbúa af líkri stærð og skýrslum um starf-
rækslukostnað mjólkurbúanna á mjólkursölusvæðinu.

Verði ágreiningur milli mjólkurbúanna um flutningskostnað eða stöðvar- og
vinnslukostnað, sker framleiðsluráð úr.

Skýlt er að greiða framleiðendum mjólkur hæst verð fyrir 1. flokks mjólk,
en stíglækkandi fyrir aðra flokka.

21. gr.

Þar sem samsölustjórn er starfandi samkvæmt ákvæðum 19. gr., skal öll sala og
dreifing á neytlumjólk, rjóma og nýju skyri fara fram undir yfirstjórn hennar.
Heimilt er þó stjórn samsöslunnar með samþykki framleiðsluráðs að leyfa þeim, er
framleiða mjólk innan lögsagnarumdæma kaupstaða eða kaupsána, að velja um,
hvort þeir afhenda samsöslunni sölumjólk sína og njóta undanþágu verðjöfnunar-
gjalds samkv. 22. gr., eða selja hana beint til neytenda innan lögsagnarumdæmisins og
greiða af henni verðjöfnunargjald, svo sem samsölustjórnin ákveður á hverjum tíma.
Skal þá verðjöfnunargjaldið miðað við 2800 lítra ársnyt úr hverri kú, nema meðal-
ársnyt hafi reynzt önnur samkv. skýrslu nautgriparéktarféлага á mjólkursölusvæð-
inu, og skal gjaldið þá miðað við það. Skýlt er að veita bæjarfélagi slíka undan-

þágu samkv. tillögu heilbrigðisstjórnarinnar fyrir barnamjólk, sem framleidd er 94 á búi, sem það rekur innan lögsagnarumdæmis kaupstaðarins og er eign þess. 5. júní Sama gildir um almenna neyzlumjólk, ef bæjarfélagið framleiðir svo mikla mjólk, að það fullnægi algerlega mjólkurbörf bæjarbúa.

Heimilt er hverjum framleiðanda, er nýtur framangreindrar undanþágu, að undanskilja til heimilisþarfa 1 lítra mjólkur á dag á hvern heimilismann hans. Heimilismenn teljast hér auk framleiðanda þeir, sem hann hefur á framfæri, og hjú hans. Framleiðandi tilkynnir tölu heimilismanna og færir sönnur á hana, ef samsölustjórnin óskar þess.

Skylt er þeim, er heimild hafa til að selja mjólk, að hlíta þeim fyrirmælum um hreinlæti og hollustuhætti, sem tilskilin eru í lögum, heilbrigðissamþykktum og mjólkurreglugerðum á hverjum tíma.

22. gr.

Nú hefur mjólkurframleiðandi, sem búsettur er í þeim kaupstað eða kauptúni, þar sem mjólkinn er seld, ræktað land til fóðuröflunar innan kaupstaðarins eða kauptúnsins, og skal hann þá undanþeginn verðjöfnunargjaldi af þeirri mjólk, sem hann framleiðir af því fóðri, er fæst af hinu ræktaða landi, og telst þá, að hektari gefi af sér kýrfóður. Fyrir það mjólkurmagn, sem þeir framleiðendur selja allt árið, jafnt sem búsettir eru í kaupstöðum og kauptúnum, þar sem mjólkinn er seld, og ekki selja beint til neytenda, skal þeim greiddur einn eyrir á lítra umfram verðjöfnunarverð. Greiðist upphæð þessi eftir á fyrir næstliðið ár, og skal taka tillit til þess, þegar verðjöfnunargjaldið er ákveðið.

23. gr.

Þar sem aðeins eitt mjólkurbú er starfandi á mjólkursölusvæði, skal stjórn þess annast alla sölu og dreifingu mjólkur, rjóma og nýs skyrar í kaupstöðum eða kauptúnum innan mjólkursölusvæðisins, samanber þó 22. gr.

24. gr.

Nú er starfandi viðurkennd samsala eða mjólkurbú, og er þá öðrum óheimilt að selja mjólk eða rjóma í þeim kaupstöðum og kauptúnum, sem eru innan sama mjólkursölusvæðis, sbr. þó 22. gr.

Enn fremur er stjórn mjólkurmálanna á hverju mjólkursölusvæði heimilt að veita leyfi til að afhenda mjólk að gjöf og heimila framleiðanda að taka mjólk til eigin neyzlu utan heimilis síns, ef henni þykir sérstök ástæða til. Heimilt er samsölustjórnnum að taka í sínar hendur sölu og dreifingu annarra mjólkurafurða, sem mjólkurbúin framleiða.

25. gr.

Skylt er mjólkurbúum, sem fengið hafa einkaleyfi til að starfrækja mjólkurbúðir, að sjá um, að ætíð sé nóg neyzlumjólk til sölu á þeim stöðum, svo sem framast er unnt. Öll mjólk og rjómi, sem selt er frá sölumiðstöð mjólkurbúa samkvæmt lögum þessum, skal vera gerilsneydd.

Um framleiðslu og meðferð á mjólk handa ungbörnum og sjúklingum skulu sett ákvæði í reglugerð, í samráði við yfirstjórn heilbrigðismálanna. Sala á þeirri mjólk skal fara fram á sama hátt og sala á annarri neyzlumjólk.

Nafnið barnamjólk má ekki viðhafa um aðra mjólk en þá, sem framleidd er samkvæmt þeim reglum og undir því eftirliti, sem ákveðið verður af framleiðsluráði, í samráði við stjórn heilbrigðismálanna, um framleiðslu barnamjólkur.

Nú telur héraðslæknir eða mjólkureftirlitsmaður, að sölumjólk sé óhæf til neyzlu, og getur hann þá með rökstuddum úrskurði, er lagður sé fyrir framkvæmda-

- 94 stjóra hlutaðeigandi mjólkurbús eða mjólkursamsölu stöðvað sölu á þeirri mjólk.
5. júní Sama gildir og um sölumjólk einstakra framleiðenda.

26. gr.

Framleiðsluráð hefur á hendi yfirstjórn mjólkursölumála landsins. Skal það stuðla að því, að ávallt sé næg neytlumjólk og mjólkurvörur til sölu í kaupstöðum, kauptúnum og þorpum, þar sem stöðugur markaður fyrir þessar vörur er fyrir hendi og líkur benda til, að markaður vinnist með skipulegri sölu.

Framleiðsluráð skal fylgjast með sölu mjólkur og mjólkurvara um land allt, ásamt þörfum neytenda fyrir þessar vörur. Það aflar sér nauðsynlegra skýrslna og upplýsinga, er að þessu lúta, og er mjólkurbúum og öðrum félögum eða fyrirtækjum, er að þessum málum starfa, skylt að láta framleiðsluráði í té allar upplýsingar um þessi efni, er þau geta.

27. gr.

Nú kemur í ljós, að vöntun er á mjólk og mjólkurvörum. Skal þá framleiðsluráð hlutast til um í samráði við Búnaðarfélag Íslands, mjólkurframleiðendur á hlutaðeigandi mjólkursölusvæðum og forráðamenn viðkomandi kaupstaða og kauptúna, að bót fáið á mjólkurskortinum, t. d. með bættum samgöngum, félagsbundinni sölu o. s. frv. Enn fremur er framleiðsluráði heimilt, ef mjólk vantar á vissum tíma árs, að fyrirskipa misjafnt mjólkurverð til framleiðenda eftir árstíðum og aðrar þær verðlagsbreytingar á mjólk, er líklegar þykja til að tryggja jafnari mjólkurframleiðslu á mjólkursölusvæðinu. Nú kemur í ljós, að mjólkurþörf kauptúna eða kaupstaða verður aðeins fullnægt með sérstaklega kostnaðarsömum flutningum, og er framleiðsluráði þá heimilt, ef bæjarstjórn hlutaðeigandi kaupstaðar eða kauptúns óskar þess, að víkja frá gildandi mjólkurverði á staðnum og láta niður falla verðjöfnunargjald af þeirri mjólk, sem að er flutt. Aldrei skal greiða verðjöfnunargjald af sömu mjólk nema á einum stað. Verði ágreiningur um heildsöluverð einherrar vöru, sem seld er milli verðjöfnunarsvæða, sker framleiðsluráð úr.

28. gr.

Framleiðsluráð hlutast til um, að mjólkurframleiðendur komi sér upp mjólkursölustöðvum í þeim kaupstöðum og kauptúnum, þar sem engar eru fyrir eða ófullnægjandi og þeirra er full þörf að dómi framleiðsluráðs. Getur framleiðsluráð krafizt þess, að bygging stöðvarinnar sé hagað þannig, að mjólkursölustöðin geti einnig tekið á móti mjólk til vinnslu, þegar þörf krefur. Í því sambandi er framleiðsluráði heimilt í samráði við stjórnir mjólkurmálanna á hlutaðeigandi mjólkursölusvæði að ákveða stofngjald á alla innvegna mjólk, er lagt sé í sérstakan sjóð, er varið sé til að bæta og tryggja skilyrði til vinnslu og sölu mjólkurinnar.

Mjólkursölustöðvar, sem jafnframt hafa vinnslu, skulu reistar þar, sem skilyrði til mjólkurframleiðslu þykja álitleg og framleiðsluráð telur þeirra þörf og þá samkvæmt fyrirsögn sérfróðs manns, er Búnaðarfélag Íslands samþykkir.

Telji framleiðsluráð félagsskap framleiðenda, er að slíki byggingu stendur, svo traustan, að af framkvæmdum hans megi vænta varanlegra umbóta á sviði mjólkurmálanna, skal ríkissjóður styrkja þær stöðvar að $\frac{1}{4}$ stofnkostnaðar, enda leggi hlutaðeigandi bæjar- og sveitarfélag stöðinni til ókeypis lóð á hentugum stað. Hafa stöðvar þessar sömu réttindi og skyldur og mjólkurbú samkv. lögum þessum.

Framleiðsluráð getur í samráði við heilbrigðisstjórn ríkisins heimilað sölustöðvum þessum, er því þykir nauðsyn til bera, að selja ógerilsneydda mjólk, en lúta verða þær að öðru leyti öllum fyrirmælum heilbrigðisstjórnarinnar um alla meðferð mjólkurinnar.

VI. KAFLI

Um verðmiðlun.

94

5. júní

29. gr.

Verðmiðlun á kjöti, mjólk og mjólkurvörum skal haga þannig:

- a. Á kjöti: Greiða skal verðmiðlunargjald á allt kindakjöt, er nægi til þess að sláturleyfishafar fái greitt sama verð fyrir sams konar vöru afhenta af framleiðanda á sláturstað.
- b. Á mjólk og mjólkurvörum: Greiða skal sérstakt verðmiðlunargjald af allri mjólk, sem seld er til neyzlu til að koma á hentugri vinnuskiptingu milli búanna, svo og til verðmiðlunar á milli mjólkursölusvæða, eftir því er framleiðsluráð telur þörf á, o. fl. (sjá 30. gr.).

30. gr.

Framleiðsluráð ákveður árlega, hve hátt verðmiðlunargjald skuli tekið í samræmi við a- og b-lið 29. gr. til þess að framkvæma þá verðmiðlun, er þar um ræðir, og standa straum af framkvæmdum laga þessara, þar á meðal kostnaði vegna framleiðsluráðs o. fl. (sjá þó 9. gr.).

31. gr.

Sláturleyfishafar og stjórnir mjólkurmálanna á hverju mjólkursölusvæði skulu standa framleiðsluráði skil á verðmiðlunargjaldinu samkvæmt fyrirmælum þess. Gjald þetta er heimilt að taka lögtaki.

Framleiðsluráð annast um framkvæmd verðmiðlunarinnar og aflar sér þeirra gagna, sem þörf er á í því skyni. Skylt er einstaklingum, fyrirtækjum og stofnunum, er starfa fyrir landbúnaðinn, að veita framleiðsluráði upplýsingar, er að þessu lúta og þær geta í té látið.

VII. KAFLI

Um iðnað úr landbúnaðarvörum.

32. gr.

Framleiðsluráð safnar árlega skýrslum um öll iðnfyrirtæki hér á landi, er vinna úr íslenskum landbúnaðarvörum, hvers konar vinnsla þeirra er og magn hrávöru og vinnsluvöru. Enn fremur ber ráðinu að afla sér upplýsinga um markaði og markaðshorfur innan lands og utan fyrir íslenskar iðnaðarvörur, unnar úr framleiðsluvörum landbúnaðarins.

33. gr.

Nú telur framleiðsluráð, að skortur sé innanlands á iðnaðarvörum þeim, er um ræðir í 32. gr., eða að ónotuð séu góð markaðsskilyrði erlendis, svo að til tjóns sé fyrir landbúnaðinn, og ber þá framleiðsluráði að stuðla að því, að ný iðnaðarfyrirtæki verði stofnuð eða önnur efld svo, að fullnægt verði varanlegri eftirspurn eftir þessum vörum og hinir erlendu markaðir nýtist eftir því sem bezt má verða.

VIII. KAFLI

Ýmis ákvæði.

34. gr.

Landbúnaðarráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara eftir tillögum framleiðsluráðs.

94

5. júní

35. gr.

Með mál út af brotum á lögum þessum og reglugerðum, sem settar verða samkvæmt þeim, skal farið sem opinber lögreglumál. Varða brot sektum frá 300—10000 kr., nema þyngri refsing liggi við samkvæmt öðrum lögum.

Ef aðili, sem samkv. lögum þessum er skylt að gefa framleiðsluráði skýrslu eða upplýsingar, tregðast við að láta þær í té, má heita dagsektum frá 20—200 kr.

36. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 1 7. jan. 1935, um meðferð á sölu mjólkur og rjóma, og breyting á þeim lögum, nr. 66 1937 og nr. 33 1942. Enn fremur lög nr. 2 9. jan. 1935, um ráðstafanir til að greiða fyrir viðskiptum með sauðfjárafurðir og ákveða verðlag á þeim, og breyting á þeim lögum, nr. 32 1943. Enn fremur lög nr. 11 19. marz 1946, um verðlagningu landbúnaðarafurða o. fl., og loks 1. og 2. málsg. 7. gr. laga nr. 31 2. apríl 1943, svo og öll önnur ákvæði, er koma í bága við lög þessi.

37. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Gjört í Reykjavík, 5. júní 1947.

Stefán Jóh. Stefánsson.

Jón Pálmason.

Jón Ásbjörnsson.

(L. S.)

Bjarni Ásgeirsson.

95

5. júní

L Ö G

um lögræði.

HANDHAFAFAR VALDS FORSETA ÍSLANDS

samkvæmt 8. gr. stjórnarskrárinnar,

forsætisráðherra, forseti sameinaðs Alþingis og forseti hæstaréttar,

gjöra kunnugt: Alþingi hefur fallið á lög þessi og vér staðfest þau með samþykki voru:

I. KAFLI

Um lögræðisskilyrði.

1. gr.

Lögræði er tvenns konar, sjálfræði og fjárræði. Maður sjálfráða og fjárráða er fullráða.

Undanþága frá lögræðisskilyrðum verður ekki veitt.

2. gr.

Maður er sjálfráða 16 ára gamall, nema sviptur sé sjálfræði.

3. gr.

Maður er fjárráða 21 árs gamall, nema sviptur sé fjárræði.

4. gr.

Nú gengur maður, sem ólögráða er fyrir æsku sakir, í hjónaband, og er hann þá fullráða upp frá því, nema sviptur sé lögræði.